

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KOZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az állalatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adhatók vissza.	Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, art.-Iatván-tér 1.	Felolvas szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitktér soronkint 50 kr. Továbbtörli hirdetéseknel megadomány
--	---	--	---	--

A patronatusi jog és a canonica visitatio.

(*) Hogy mily égető szükség lenne a kath. autonomiára és az ezzel összefüggő jogi kérdések végleges rendezésére, leginkább mutatja azon fogalomzavar, mely Festetic h gróf földmívelésügyi miniszter rendelkezésében nyilvánult, midőn egy korona-uradalmat terhelő patronatusi kötelezettségnél kimondotta, hogy a canonica visitatio a fennálló gyakorlat szerint kétoldalú kötelező szerződésnek nem tekinthető, hanem az egyszerűen az egyházi szemlék alkalmával észlelt tények feljegyzése és igazolása, és ezen alapon megtagadta a canonica visitatio alkalmával megállapított patronatusi kötelezettségek egyikének teljesítését.

Eltekintve attól, hogy a kormánykörök a lelkészi javadalmak és a patronatusi kötelezettségekről táplált ilyen ferde és épen a fennálló joggyakorlattal homlokegyenest ellenkező fel fogása veszedelmes precedensül szolgálhat különösen a privát patronatusoknak, a kik közül többen szeretnének már kibújni a patronatusi terhek viselése alól, de másrészt, hacsak a legcsekélyebb joggal bírva is, kétségessé tenné az összes egyházi adók és javadalmak eredetét és mindazon dologi szolgálmányok jogos voltát, melyekre a hivek egyházi előjáróik iránt kötelezetnek. Hogy ezen felfogás csak siettetné az egyháznak anyagi tönkrejutását és a szekularizáció előpostájának tekinthető, az a tendenciából fényesen kiviláglik.

Ezzel szemben azonban felesleges azt bizonyítanunk, hogy a canonica visitatio, csakugyan kétoldalú szerződés a patronatus, illetőleg a hivek és a lelkész között, a mint ezt már a m. kir. kuria és a legfelsőbb pénzügyi bíróságok is több ízben elismerték. És ha ezt a földmívelésügyi miniszteriumban nem tudják, az csak azt bizonyítja, hogy ott ép oly keveset foglalkoznak a jogi kérdések alapos elbírálásával, mint a földmívelés ügyének előmozdításával.

Mert ha más érv nem volna is ezen magyarázat mellett, mint az, hogy kertes és peres ügyekben mindenkor a canonica visitatio adatai szolgáltak a bíróság előtt mérvadóul a lenforgó esetek elbírálásánál, már ez is megdönthetetlenül bizonyítja, hogy azoknak mindenkor kötelező jogi erő tulajdonított, mely az évszázados jog szokás által mai napság többé önkényűleg és egyoldalul fel nem bontható.

De nemcsak a jogszokás és a törvényes magyarázat, a gyakorlat is a felek hallgatag beleegyezése, hanem a canonica visitatio eredete és jogi természete is bizonyítja a kétoldalú szerződés fennállását. A canonica visitatio mindenestre egy meglevő jogállapot konstatálását tüntetik fel, mely míg egyrészt megállapítja az istentisztelet rendjét és az ezzel járó lelkészi kötelezettségeket, másrészt a patronus és a hivek kötelezettségeit s a lelkészek tartására szolgáló jövedelmi források világos, szabatos és részletes felsorolását is magukban foglalják. A canonica visitatio mindenkor az illető megyéspüspök és lelkész, továbbá a patronus és az egyház közsé képviselőiben jelenlevő tagok által aláírva, hitelesítettek és az egyik példány a plebánia levéltárában, a másik a püspöki hatóságnál, pecsétekkel ellátva letétbe helyeztetet.

Ha ily okmány sem képez kétoldalú szerződést, akkor csakugyan azt kell hinnünk, hogy Festetic h gróf előtt nincs érvényes okirat, melynek kötelező erejét megérteni és elismerni képes volna. Igaz ugyan, hogy több helyen a canonica visitatioiban feltüntetett jövedelmek és szolgálmányok teljesítése részben kiment a divatból, de ez csak a lelkészek hanyagsága folytán történhetett, kik az ott megszabott jövedelmi forrásokat nem követelték mindenkor hiveiktől, de azért a visitatioi teljes jogi ereje nem szűnt meg, habár az idők és viszonyok sok tekintetben másképp alakultak is.

Mi lehetne ilyenformán a lelkészi jövedelmekből oly helyeken, hol a patronatusi jogok más vallású egyénekre szálltak?

Ha a miniszter is így magyarázza a canonica visitatioikat, akkor ezek képesek lesznek egyszerűen megtagadni a kath. egyházzal szemben fennálló kötelezettségeiket. Ily jogtörést azonban még eddig egyik sem követett el, hanem a felekezeti lenység karjaiba süllyedt m. kir. kormány megyeiben is a rossz példával elő, a mi annál sajnálatosabb, mert a konkrét esetben egy iskolafentartás kötelezettsége alól akar kibújni a miniszter, miserabilis népiskolai törvényeink nagyobb dicsőségére.

Az erdélyi kath. státusgyűlés előtt.

(K. P.) Az erdélyi r. kath. státusnak ez ideig közgyűlése nem lesz oly csendes folyása, mint reméltük. A szerencsétlen egyházpolitikai kérdések felvetése óta nem csak a szoros értelemben vett politikai, hanem a társadalmi és egyleti élet minden terét ez foglalkoztatja Az 1893. státusgyűlésen már előre vető ez árnyékát, midőn Veszely Károly prépost a státus gyűléseken 20 éven át derekasan viselt jegyzői állásáról lemondott. Ekkor a gyengélkedő püspök-elnök helyett Jósika Samu báró az ide szerint államtitkár, most ő felsége személye körüli miniszter elnököt a közgyűlésen, dacára annak, hogy a szervezeti szabályok ily „világi elnök“-öt nem ismernek.

A múlt évi közgyűlésen pedig, mint ismeretes, mintha országgyűlés volna, már határozott két párt állott egymással szemben: kormánypárt és ellenzék. Az elsőhöz tartoznak fő- és alispánok, táblai bírák, egyetemi tanárok és kormánypárti képviselők; a másodikkhoz: független birtokokosok, ellenzéki képviselők és három kivétellel egyházi küldöttek. A gyűlés első napján az egyházpolitika pártja győzött: Jósikának bizalmat szavaztak. Második nap az ellenzék emelkedett tulusyra: az apostoli királyhoz feliratot intézett az egyházpolitikai javaslatok ellen.

Most újból az elnöki kérdés kísért és pedig az egyházpolitikai kérdésekkel kapcsolatban. Az elnöki kérdés a radnóthi uradalmi kérdés után valóságos tengeri kigyója lett a státusnak. Nézzük e kérdést közelebbről, s vizsgáljuk meg, hogy van-e tulajdonképpen „világi elnöke“ a státusnak?

Az 1848-iki vegyes egyházi gyűlés, mely a regi kath. Commissió helyébe való lépendő erre vonatkozólag a következő határozatot hozta:

„E gyűlés természetesen elnöke a püspök, alelnököt minden egyes gyűlésre a „világi rendből“ választ.”

Az 1868-iki státusgyűlés mindjárt meg-

alakulása után *Jósika* Lajos bárót közfelkiáltással „alelnök”-nek választják meg. Ugyanezen évi szervezeti szabályokban a következőket találjuk:

40. §. „Ezen státusgyűlés elnöke mindenkor a megyés püspök, székiesség esetében a káptalani helynök, ha pedig ezek bármelyikéből akadályozva volnának, magok helyett elnökök ők neveznek ki, az „*egyházi rendből*.”

53. §. k.: „a státusgyűlés választja az egyházi főtanácsot (igazgatótanács) és ennek elnökét” stb.

Az 1873-iki státusgyűlés az igazgatótanács szervezeti szabályait megállapítván, az 1. §. második bekezdésében ezt határozza:

„Ezen kívül tagjai az igazgatótanácsnak a világi elnök” stb.

De hogy a státusgyűlés a „világi elnök” kifejezés alatt, nem a státusgyűlés elnökét értette, kitűnik a jegyzőkönyv 11. pontjából, hol *Jósika* Lajos bárót közfelkiáltással az „*igazgatótanács*” világi elnökéül választja meg; továbbá onnan, hogy maga *Jósika* az igazgatótanács elnökének tekintette magát, s megválasztásáért mint olyan mond köszönetet.

Az 1874. státusgyűlés jegyzőkönyvében *Jósika* a báró, mint világi elnök szerepel, minden közelebbi meghatározás nélkül. De hogy itt szintén az igazgatótanács világi elnöke értetik s hogy *Jósika* a báró magát még eddig csak az igazgatótanács világi elnökének tartotta, kívülglik a püspök-elnökhöz benyújtott leveléből, melyben előrehaladott kora, betegeskedésére való tekintetből a z i g a z g a t ó t a n á c s világi elnökségéről kéri felmentését.

Mint tehát az 1868. és 1873. szervezeti szabályokból és *Jósika* bárónak felfogásából is kitűnik, a státusnak világi elnöke ez időben nem volt.

Mindazonáltal az 1876., 1877., 1879., 1882. s a következő évek jegyzőkönyveiben *Jósika* a Lajos báró már mint a „státus”, majd mint az „igazgatótanács és státusgyűlés” elnöke szerepel; valamint tény az is, hogy az 1884., 1888., 1891. és 1892. püspök-elnöki megnyitókban e mondat is előfordul:

„A státusgyűlést a világi elnök ur ó nagyméltósága (méltósága) nevében is megnyitottam nyilvánitom.”

Talán ezen körülmények okozták azt, hogy *Jósika* Lajos báró az 1889. közgyűlésen már a „státusgyűlés és az igazgatótanács” elnökségéről lemond s hogy fia *Jósika* Samu báró ilyenek választatik meg, nem törődve akkor senki e tévedések esetleges jogi következményeivel.

Jósika a báró az elnökségről többször lemondott s ebben követte fia, *Jósika* Samu báró is. Ez, mint egy szellemes öreg úr megjegyezte, a *Jósika*-családnak tradíciója. *Jósika* Lajos báró lemondott az 1874., 1877. és 1889. gyűléseken. A két első alkalommal újból felkérésre megtartotta elnökségét, a harmadik alkalommal helyette *Jósika* Samu báró 1886-ban lemond az elnökségről, 1891-ben lemond az elnökségről, de nehogy egy akkor emlegetett ellenzéki férfiú jusson az elnöki székbe, a gyűlés előtt visszavonta lemondását. 1894-ben újból lemond, miután azonban bizalmat szavaztat nek, megmaradt az állásában. S most várjuk, hogy újból mondjon le.

De vessünk egy futó pillantást az igazgatótanács alelnöki állásának a fejlődésére.

Először is a szervezeti szabályok illet nem ismernek. 1874-ben azonban *Jósika* Lajos báró betegeskedése és másodlagos elfoglaltsága miatt az elnöki tisztség alól felmentését kéri; a státusgyűlés nem menti föl, hanem egészségi állapotára való tekintetből egy helyettes elnöknek *rendkívüli*, ezen különös esetre való beállítását határozza el. 1876-ban *Jósika* Lajos báró támaszkodva e határozatra, kéri egy helyettes világi elnöknek a megválasztását. Erre *Pál Sándor* az igazgatótanács alelnökének közfelkiáltással három évre megválasztatik.

1879-ben a státusgyűlés *Pál Sándort* újból három évre megválasztván, az igazgatótanács működésének vezetésével bizza meg. Így lett rendes, szervezett állás az alelnöki állás, melyet, kezdetben rendkívüli állásnak tekintettek.

Azóta ez állást *Pál Sándor*, *Jósika* Samu báró, *Züllich* István és jelenleg *Györfy* Gyula elismerésre méltó buzgalomtól töltötték be s ez állás a státus beléletében ma fontosabb, mint maga az elnöki állás.

Annál sajnósabban vettük tehát azon szállingó hírt, hogy *Györfy* Gyula, kit

a mult évben az intranzigens katolikusok nagy lelkesedéssel választottak meg az igazgatótanács alelnökének s kit korrekai kath. meggyőződése és szép tehetségei kiválóan képesítettek, ez állásra sejtethető okokból megválni készült attól. De erről majd más alkalommal!

Sárközy Aurél.

Ez a név nemesak egyes személyt illet, — ez esetben Komárommegye főispánját, a kitől csak a mult esztendőben szabadult meg Fejérmegye — hanem illet egy egész osztályt, azoknak egyre növekvő csoportját, a kik a néhai balközépen vagy szélsőbaloldalon kezdtek politikai szerepléseket és idővel elveiknek és meggyőződésüknek rendkívüli ruganyossága következtében odáig vitték, vagy vinni szeretnék, hogy a Tisza Kálmánné által meghamisított 87-es kiegyezés árnyékában füstölgő husosfazekak legközvetlenebb közelébe kerüljenek. Szóval ez a szó: stréber — Sárközy Aurél és Sárközy Aurél — stréber. A Sárközy Aurélok pedig a mily elvtelenek, oly erőszakosak is a törvény és politikai erkölcs lábbaltiprásában és a katolikusok megsértésében.

Fentiek konstatálására Komárommegyének hétfői közgyűlése indított, mely oly híven jellemzi az együttműködő szélső jobb és szélső baloldali liberálisok politikáját, hogy kénytelenek vagyunk lefolyásának erre vonatkozó részét az alábbiakban közölni:

Következett Trencsénvármegye átirata az *Agliardi*-ügyből kifolyólag Bánffy Dezső báróhoz intézendő üdvözlő felirat tárgyában. Az állandó választmány javasolja, hogy az átiratot, mely már idejét multa, a közgyűlés egyszerűen tudomásul vegye.

Szombathelyi Viktor kir. tanácsos indítványozza, hogy az állandó választmány javaslatának mellőzésével, a megye közönsége üdvözlő feliratot intézzen Bánffy báróhoz.

Zichy Vladimír gróf hevesen kikelt az indítvány ellen. Ha a pápa világi hatalma

TÁRCA.

Donozo Cortes parlamenti beszéde

Katholicitás-, egyház és állam közti viszony-, kormányformák- és forradalmakról.

Spaenyből fordította

Ifj. dr. ZICHY JÁNOS gróf.

Midőn elhatároztam magamat ezen spanyol parlamenti beszédnek magyar nyelvre való fordítására, tettem ezt különösen azért, mert ezen beszéd oly kérdéseknek kath. szempontból való tárgyalásával foglalkozik, a melyek eddigi tapasztalataim szerint nagyon érdeklik a katolikusokat s melyek nem mások, mint az egyház és az állam közötti viszonyok kérdése, különös tekintettel a kormányformákra és az ezeket megváltoztató forradalmak kérdésére.

Különösen érdekelt engemet e tárgy, nemesak azért, mert egy buzgó kath. érzelmű államférfiú által elmondott beszéd alakjában érkezik nagyérdőkü kérdésekről, hanem különösen azért, mert az illető „szónok” az 1848-as években élő férfikorát és a politikában aktív szerepét játszva; közvetlen szemlélője volt mindannak a mit mi má már csak nagyobb vagy esakélyabb hitelt érdemlő irókból olvasunk vagy aggyastya-nóktól hallunk elbeszélni, kik rendszerint kiábrándulva mindabból, a miért ifjú korukban „oly szintén tudtak lelkesülni, ma már pesszimistákká váltak s mert csalódtak, azt hiszik, hogy mindaz, a mi a forradalmak korában történt, de még annak iniciatívái is

elítélendők, mert felebaráti szeretet helyett gyűlöletet, egyenlőség helyett a legnagyobb társadalmi ellentétet és szabadság helyett rabságot teremtek.

De különös érdeklődést érdemel e beszéd azért is, mert mindaz, a mit akkor elmondott a szónok, mindaz, a mit az államférfiú, a diplomata, tág politikai felfogásának és látkörének segítségével előre kijelentett, mind az beteljesedett; s mert ez beteljesedett s ugyanazon logika alapján teljesedett be, a mely alapra építette okoskodását, bizonyítja, hogy az alap, hogy a logika tökéletesen helyes volt. Miután ő katolikus álláspontból s kath. felfogás szerint ítélve okoskodott s ezen okoskodásának helyességét az előre jelzett eredmények tényleges bekövetkezése bizonyítja, ugy világosan látjuk, hogy mily biztos és megdönthetetlen alap a kath. felfogás más politikai dolgokban is és maga e beszéd egy bizonyítékkal több arra nézve, hogy az, a ki jó katolikus, az minden politikai kérdést megoldhat, a nélkül, hogy szükséges volna csak egy lépéssel is elhagyni azon alapot, a melyen áll s ezen megoldás mig egy részről megögyezik a kath. ember álláspontjával, másrésztől felvilágosítja és megnyugtítja az államférfiút.

Maga a beszéd csak egy reflexió, melyben Donozo Cortes egy „előtte szökött” progresszista-párti képviselő egyoldalulag liberális beszédére felel s igyekszik hëbizonyítani, hogy a valódi, az észszerű liberalizmus nem az egyoldalú popularitást hajhászásban, hanem a háza javának engedett eszközökkel való előmozdításában áll.

Magában a beszédben előfordulnak egyes részletek, melyek speciálisan spanyol viszonyokkal foglalkoznak, de miután ezen részleteket nem választhatam el a beszédtől, azt hiszem, az általános érdekű részek pótolni fogják azon unalmat, melyet az előbb említettek esetleg okozhatnak.

A szónoklatot Donozo Cortes 1848. január 4-én mondta el a madridi parlamentben Cortina progresszista-párti képviselő beszédére, és következőkép hangzik:

Jan. 4. 1848.

Uraim!

Azon terjedelmes beszéd, melyet Cortina k. ur tegnap tartott s melyre most reflektálni szándékozom, csak egy zárbeszéd volt: a haladó párt tévelyeknek epilógusa, mely tévedések viszont ismét nem egyebek, mint epilógusai azon három század óta létező tévelyeknek, a melyek ma már többé-kevésbé minden emberi társaság összhangját zavarják.

Beszéde elején Cortina k. ur bevallotta, azon jóhiszeműséggel, mely őt annyira kitünteti és tehetségeit még inkább kiemeli, hogy már amaga többször-odáig eljutott, miszerint azt a kérdést, vetette fel: vajjon ezen elvek nem-e hibás alapokon nyugosznak-e s vajjon ezen eszének nem hordják magukban a felforgatás csiráját; a mennyiben ezeket mindig csak az ellenzék vallja, a nélkül, hogy a hatalom ezek közül csak egyet is magáévá tett volna. Mag fogom ezt fejteni uraságának és ha ő maga is, egy kicsit mélyebben fog gondolkozni, kétélyei meg fognak szünni.

Az ő eszének nem uralkodók s az ellen-

még fennállana s a pápai diplomáciai képviselő például: Kúrnokba menné, hogy az olaszokat felizgassa, s maga volna az első, ki ez ellen tiltakoznék s nem várná be Trenasémégye átiratát, hanem indítványozná, hogy Komáromból induljon ki az akció ennek megtorlására, de hogy a jelenlegi viszonyok között miért illesse dícséret, vagy köszönet Bánffy bárót, azt ő belátni nem képes. Ha most visszautasítják a pápa beavatkozását, miért nem volt kifogásuk 84-ben Tisza Kálmán római levele ellen? A főispán megnyitó beszédében kijelenti, hogy a nép hazafiasságától és politikai érettségétől elvárja az egyházpoltikai törvények sima életbeléptetését, s tiltakozik a főispán eme kijelentése ellen, mert ő igenis küzd a törvény életbeléptetése ellen. De azért a főispánnak nincs joga a hazafiasságot megtagadni tőle, mert ez nem a főispán ur privilégiuma s ő benne is van annyi hazafiasság, mint bárki másban.

Sárközy Aurél főispán félreértett szavait helyreigazítva, egyszerűsített kijelenti, hogy hazafiatlan dolog szentesített törvények ellen izgatni (??) azok életbeléptése elő akadályokat gördíteni s ezt elvárja az ellenzék is. Elismeri az ellenzék ama jogát, hogy a képviselőválasztásokkor nézetük érvényesítésére törekedjenek, de nem, hogy most a községekben izgassanak.

Zichy Vladimír gróf nem ismeri el törvényellenesnek a községekben való izgatást, mert ugyanazt cselekszi egy más párt is, mely viszont a 67-iki törvények revízióját követeli s ha tilos a törvény elleni izgatás, tilos a törvény elleni cselekvés is, már pedig a kormány azt teszi a nyitrai választásokkal. Itt a szónokot a közgyűlés zajos ellenmondása megszakította s midőn ismét szóhoz jutott, megemlíti, hogy a főispán is ellenkezett hajdan a 67-es kiegyezést, a főispán multjával kezdett foglalkozni s arról elítélőleg nyilatkozott.

A közgyűlés, mely Zichy Vladimír gróf beszédét eddig több ízben zajos ellenmondásokkal szakította meg, oly viharos és tomboló eláll kiáltásokban tört ki, hogy Zichy beszédét félbehagyva, leült helyére.

Pogrányi József országgyűlési képviselő (Justh-frakció) kijelenti, hogy függetlenségi álláspontjának fontartásával, az üdvözlő felirat mellett szavaz, mert Bánffy le-

hetővé tette a hazának érdekei ellen működő Kálnoky gróf eltávolítását (!) Cseke Lajos ev. ref. esperes azért is az üdvözlő felirat mellett szavaz, mert az utóbbi időben történtek után a néppárt elleni kizárásnak benérsz vezérrel van s zűkség s ennek látnia kell, hogy mögötte van a nemzet zöme.

Horváth Géza országgyűlési képviselő függetlenségi álláspontját hangsúlyozva, rendkívül élesen kelt ki a néppárt ellen, melynél soha szerencsétlenebb (?) politikai akciót még nem indítottak. Inti a néppártot és annak főhercegi rangban levő aranygyapjas vezérét, ne kívánja Magyarországon is azt a helyzetet előidézni, melyet a belga klerikális párt az iskolai törvény revízióival ott létesített. Ha izgatásait által a szocializmus rémét felidéznek (!) a nép nem az ő kabátját fogja elvenni, hanem a püspökök palástját, aranykeresztjét és a főurak kastélyát (!!!). Elitéli a néppártot, mely Magyarországot legádázabb ellenségével, Lueggerrel szövetezik s a nemzetiségeket az állam ellen fellátítja, de az üdvözlő feliratot ő nem fogadja el, mert Bánffy Magyarország méltóságának megvédésére nem tett eleget.

A közgyűlés azonban alig néhány szavazat kivételével, Szombathelyi Győző indítványát elfogadta. *A jelenlévő kath. papok közül senki sem szótalt fel.*

Eddig van. Hogy Pogrányi meg Horváth képviselő urnaknak mi a nézetek a néppárttól és Bánffy báró érdemeiről, azzal édeskeveset törődünk. Ezen urnaknak szavazási gyakorlatai nem ijesztenek meg senkit. De már határozottan el kell itélnünk Sárközy főispán modorát és felszólalásait. Annak a főispánnak, aki képviselő korában a legnagyobb megvetéssel és gyűlölettel üldözte a kiegyezést, az alkotmányt, annak nincs jussa véleményt mondani egy olyan mozgalomról, melynek célja a vallás, a trón, a haza, szóval a tisztesség megvédelmezése. Denunciálni könnyű, de bizonyítani nehéz és mi legközelebb bizonyos beszámoló beszédeket fogunk idézni, melyeket Sárközy Aurél képviselő korában mondott.

A mily dícséret illeti Zichy Vladimír gróft, a miért oly férfiasan szállott síkra a becsületes magyar és keresztény-politika védelmére, oly elítélőleg kell nyilatkoznunk Komárommegye bizottságának kath. pap-tagjairól, a kik szó nélkül hallgatták végig azon durva inzultusokat, a melyekkel Sárközy Aurél és elvtársai, Pogrányi és Horváth képviselők az egyházat, a papságot, a néppártot illették, a kik szónéklül fogadták Horváth Géza azon fenyegetését, hogy nemsokára rákerül a sor a főurak, a főpapok, az egyház javaira! Jól vigyázzanak az ilyen papok, hogy indolenciájukat valamikor meg ne bánják!

A kormánynak, nevezetesen Bánffy bárónak pedig gratulálunk a katolikusok „pacifikáció”-jának azon módjához, mely legujabban olyan meghatóan nyilvánult Komárommegye gyűléstermében.

BELFÖLD.

A papság és a kath. ügy. Ujabbban a pinkafői, újvidéki, bácsi és bieskei esperesi kerületek, valamint a losonci alesperesi kerület papsága nyilatkozott az orsz. kath. zsinat megtartása mellett és elhatározta, hogy felség folyamodványt utján kegyelmet kér az igazságtalanul elítélt Szomecz és Lepényi kath. lapszerkesztők részére.

Uj kath. kör. A vád-besztercei kath. kör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

A zágrábi királynapok és a kormány nemzeti politikája. A királynak zágrábi tartózkodása igen botránys és igen sajnálatos tüntetésekre vezetett. A tömeg már hétlőn, de különösen kedden letépte és rongyokra szakgatta a magyar és a szerb zászlókat, utóbbi a szerb templomról is, úgy hogy Brankovics patriarcha, midőn a király meglátogatta a templomot, keserű panaszokra fakadt előtte. Hasonló dühvel rontott neki a horvát tulzók tömege a hivatalos és magánépületeken levő magyar zászlóknak és cimereknek is, és tüntetőleg

zéknl vannak, épen azért, mert ezek ellenzéki s nem kormányképes eszmék. Terméketlen eszmék ezek, Uraim! rendbontó és felforgató eszmék, a melyek ellen küzdeni kell mindaddig, míg el nem tettük természetes sirjokba, ide, ezen boltivék alá, eme szöszék lábái elébe.

Híven azon párt tradícióhoz, a melynek ő vezére; híven, mondom, a februáriusi forradalom tradícióhoz, Cortina k. ur, három dolgot hozott föl beszédében, három dolgot, melyeket elkerülhetetleneknek fogok nevezni. Az első azon magasztalás, a mely elmúlt érdemeire van alapítva; a második a jelenlegi panaszaira való megemlékezés; a harmadik a párt jövődbeli működésének programja.

Uraim, önékhöz, kik a többség padjain ülnek, önékhöz fordulva kijelentem, ide jötem, hogy megvédelmezem az önök elveit, de ne várjanak tőlem semmi magasztalást; önök a győzők, nézetem szerint pedig semmi sem illik jobban a győző homlokára, mint a szerénység koszoruja.

Azt se várják tőlem, uraim, hogy az önök panaszaital foglalkozzam: nem tartozik önékhöz személyes sértéseket torolni meg, de igenis az önök kötelessége megtorolni mindazon sértéseket, a melyekkel a társadalom és a trónt illetik és azokat, a melyeket az árulók a királyné és a haza iránt elkövetnek. Nem fogom felsorolni az önök szolgálatát, mi okból tenném is? hogy a nemzet megőserje? a nemzet nem felelte el még azokat.

Cortina k. ur — a mint emlékeznek rá; Uraim, — beszédét két részre osztotta.

Urasága először a kormány külpolitikájáról értekezett és Spanyolországra nagyfontosságúnak nevezte azon eseményeket, a melyek Párisban, Londonban és Rómában történtek. En most nem fogok foglalkozni ezen kérdésekkel. A t. szónok azután a belügyekre tért át; a belpolitika, úgy a mint azzal Cortina képviselő ur foglalkozott, felszlik az elvek és a tények, továbbá a rendszerek és utmutatások kérdéseire.

Az organumok után, melyek a bel- és külügyek rendelkezésére állanak s melyek eme feladatukat náluk már megszokott ékes-szóval oldották meg, a miniszter megfelelt a tények és utmutatások kérdéseire úgy, a mint kötelessége volt felelni, rendelkezvén mindazokkal, a mikre szüksége volt.

Az elvek kérdése azonban majd nem érintetlen maradt, én tehát csak erről fogok értekezni, de, — ha a t. gyülekezet megengedi, — alaposan.

Mi Cortina képviselő urnak az elve? ha jól elemeztem beszédét, úgy a következő: a belpolitikában fő a törvényszerűség; mindent a törvényszerűségért, mindent törvényszerűen, mindig a törvényszerűség és végre minden alkalommal és esetben csak a törvényszerűség. Én azonban, a ki azt hiszem, hogy a törvények a társaságok érdekében alkottattak és nem a társaságok a törvények érdekében, én azt mondom: a társadalom a fő, mindent a társadalom által, mindent a társadalomért; a társadalom érdeke mindenkor szem előtt tartandó; a társadalom minden között és végre minden alkalommal és esetben csak a társadalom.

Ha a törvényszerűség megövi a tár-

sadalmat, akkor a törvényszerűség utján haladjunk; ha ez azonban arra nem képes, úgy válaszszuk a diktatúrát. Ezen irtozatos szó, uraim, — kevesbé irtozatos, mint e szó: forradalom, — minden szó közül a legirtozatosabb — ezen irtozatos szó egy férfi által mondatott ki itt, a kit mindenki ismer s a ki valóban nem azon fából készült, a melyből a diktatúrát alkotják.

A mi engem illet, azt hiszem és érzem, hogy arra születtem, miszerint ezt megérssem, de nem arra, hogy azt gyakoroljam. Két dolog lehetett előttem: elítélni a diktatúrát és azt gyakorolni. Képtelen levén kormányozni, ösztönben be is ösmerem, büszkén és nemesen, hogy jó lelkiismerettel nem fogadhatnám el a kormány gyepelőit; nem tehetném a nélkül, hogy emmagam egyik felét ellentétbe ne helyezzem másik felével, ösztönömet értelmemmel, értelmemet ösztönömmel.

Épen azért hivatkozom uraim mind azokra, a kik ismernek: hogy valaha találkoztott volna velem az ambíció azon után, a melyen a tömeg ragad magával bennünket. De mindenki találkoztott és fog is találkozni velem a jó polgárok szerény utján és ha majdan letelnek napjaim, sirba fogok szállni a nélkül, hogy könnytelen lennék magammal vinni azon lelki furdalást, mely azt sugná nekem, hogy nem teljesítettem kötelességemet az által, hogy megvédelmeztem volna a barbár módon megtámadott társadalmat; vagy azon reám nézve oly keserű és elviselhetetlen fájdalmat, mely azon tudatból eredne, hogy egy embernek is valaha ártottam volna. (Polyt. kör.)

nem a magyar, hanem a horvát királyt élte. A magyar sajtó felháborodással vesz tudomást a magyar állam ezen megsértéséről, de míg a liberális lapok a horvát bánt vádolták, addig az ellenzékiek Bánffy báróban látják a bűnöst. És joggal. Mire használja fel Bánffy br. a király utazásait? Talán a magyar állam tekintélyének megerősítésére? Szó sincs róla. Felhasználja az ellenzék, a papság érdemtelen megleckéztetésére és most is, Zágrábban is olyan nyilatkozatokat adott a király szájába (különösen a Posilovics érseknek adott válaszában), melyekből a beavatottak azt a következtetést vonják, hogy a kormány nemokára Horvátországot is akarja boldogítani az egyházpolitikával. Reméljük azonban, hogy Horvátország már tanult Magyarországtól és nem engedni magára ráerőszakolni a liberális áldás. — Hogy milyen gyenge Bánffy báró a magyar állam tekintélyének megóvásában, az kitűnik abból is, hogy a magyar király németül válaszolt Zágrábban az előtte tisztelő küldöttségeknek és hogy Budapest küldöttségét a bán nem eresztette a király elé. Hanem azért a kormány politikája „nemzeti” politika! Kitűnik ez azon majomszeretéből is, melylyel a magyar eimer iránt viselkedik. Először elrendelte, hogy a magyar eimernek ott kell lennie a nép által u. n. „farmatrinok”-on, most pedig újabb rendeletet adott ki a belügyminiszter, mely szerint az 1848. XXI. tc. 2. §-a értelmében a középületeken, köztintézeteken és hajókon kitűzőndő zászlókon rajt' legyen ám az ország cimere. És a közben Zágrábban rongyokra tépik és elégetik a magyar zászlót...

A főrendiházról. A főrendiház igazoló bizottsága ez évi október 21-én, hétfőn délelőtt negyed 11 órakor ülést tart. Tárgy: A főrendek jegyzékének folytatásának kidolgozása. A főrendiház következő tagjainak: Manrovis Antal püspök, Kugler Pál auraniai perjel, Sárkány evangélikus egyházkerületi felügyelő, Karácsonyi Kamilló és Forgács János grófok, továbbá Bohus Zsigmond, Bohus István, Bohus László, Solymossy Ödön és Zeyk báró részére a királyi meghívó levelek az illető hatóságok útján megküldettek s részükre közbcsítették, minél fogva nevezettek a főrendiház legközelebbi ülésében az igazoló-bizottság jelentése alapján folytatni a jegyzékbe való iktatását javaslatba is fogja hozni.

Az igazságügyi költségvetést hétfőn tárgyalta a képviselőház pénzügyi bizottsága. A vita folyamán Pázmány Dénes felszólalt a tözsebiróság ellen. Helfly Ignác kérte a minisztert, birt-e előzetes tudomással a közös hadügyminiszter azon intézkedéséről, mely szerint a hadseregbe nevezte az egyházi házasság is kötelező? Horváth Nándor a kisajánlást törvény revízióját sürgeti és megrója a telexkönyvi betétek szerkesztésének lassúságát. Erdélyi miniszter hosszú válaszában konstatálja, hogy igazságszolgáltatásunk, folyton javul. A kezelési rendszert reformálni fogja, az esküdtzések rendszeresítése tárgyában pedig törvényjavaslatot fog beterjeszteni s legközelebb gondoskodik a polgári törvények kodifikálására vonatkozó állandó szervezet megalkotásáról is. Szükségesnek tartja a katonai büntető törvény revízióját és a közös hadügyminiszter házassági rendeletéről úgy vélekedik, hogy nincs abban semmi, ami a magyar törvénnyel ellenkezőnek (Sancta Simplicitas!) A költségvetést különben elfogadták.

A népoktatás államosítása. Háromszék és Komárommegyék legutóbbi közgyűlései pártolólág tudomásul vették Csanádmegyének a népoktatás államosítására vonatkozó átirását.

A zsidók és az egyházpolitika. A magyarországi zsidóknak 71 rabbija gyűlést tartott kedden Budapesten, hogy megállapítsák azon egyöntetű eljárást, melyet az „ujrend”-del szemben követniük. Összesen 14 határozatot hoztak, melyek közül az érdekesebbek ezek: Vegyes házasság sem áldással, sem más vallásos szertartással meg nem szentelhető. (Tehát maguk a rabbik is perhorreskálják a kormány által emnyire lédelgetett zsidókeresztény házasságokat.) A házasságra vonatkozó összes zsidó vallásos törvények egész terjedelmében

továbbra is fennmaradnak, az anyakönyvek pedig tovább is vezetendők, még pedig díjtalanul; a rabbi-gyűlés abban a meggyőződésben van, hogy a hitközségek rabbijait megfelelő módon kártalanítani fogják. (Tehát újabb kultuszadó!) Tegnap Steiner herz székesfejevári rabbinak az alapítandó orsz. rabbi-gyűlésre vonatkozó 5 szakaszból álló tervezetet tárgyalta. Fejérmegyéből a következő rabbik vettek részt a gyűlésen: Dr. Steiner herz Jakab (Székesfejevár), Venetianer Lajos (Csurgó), Taub Jakab (Lovasberény).

Az örökösödési eljárás életbe léptetése tárgyában a belügyi és igazságügyi miniszterek rendeletet adtak ki, a mely I. fejezetben a haláleset bejelentése, a haláleset felvétele és az ezzel kapcsolatos biztosítási intézkedéseket tartalmazza. A II. fejezet a végrendelet kihirdetése körül határozza meg a teendőket, a III. fejezet a hagyaték leltározására tartalmaz intézkedéseket. A IV. fejezet a hagyaték tárgyalása, az V-ik a hagyaték eladása körül határozza meg az eljárást. A következő fejezetek a perre utasítással, a hagyaték kezelése, biztosítása és értékesítésével foglalkozik, szól a külföldiek hagyatékával szemben követendő különös eljárásról, végül pedig szabályozva vannak a közjegyzői díjak és költségek.

KÜLFÖLD

A vatikánból. Károly portugál király látogatást akart tenni Rómában az olasz királynál, azután a pápánál. — A lisaboni nuncius erre a pápa megbízásából kijelentette előtte, hogy a pápa sértesnek venné, ha a király kath. fejedelem léteire meglátogatná az egyházrabló olasz királyt. Károly király ennek következtében elállott római utjától. — Ime, így tisztelik a fejedelmek az új Olaszországot.

Romániában miniszterválság volt. A Cargiu-kormány lemondott, mert a király nem akarta feloszlalni a képviselőházat. Az új kormány Sturdza Demeter elnöke alatt tegnapelőtt alakult meg.

TÁVIRATOK.

Zágráb, okt. 17. (Ered. táv.) A király tegnap meglátogatta a gör. kath. templomot, a hol *Drohobecsky* püspök teljes díszben fogadta. Innen a községi tanács-terembe ment, a hol a polgármester arany emlékművet nyújtott át neki. A király szívélyesen köszönetet mondott és kijelentette, hogy rövid idő múlva újra eljön Zágrábba. Azután meglátogatta a zsinagógát, a törvénytörést, az akadémiát, az ev. imaházat a zárdai tanintézetet, a népiskolákat s a Rudolf laktanyát és este 8 órakor visszautazott Gödöllőre, a hova ma reggel 1/2 6 órakor érkezett. A Zágrábban időzőtt miniszterek is tegnap este utaztak vissza Budapestre. Újabb magyar és szerb ellenes tüntetés meggátolására széleskörű rendőri intézkedések történtek.

Elutazása előtt a király nagy feltűnést keltő legfelsőbb kéziratot intézett a bánhoz. Elmondja benne, mily örömmel tapasztalta hű horvátjai ragaszkodásának, lojalitásának számos tanujelét s legmelegebb köszönetét nyilváníti nekik példás maguk tartásáért, melyet az előfordult büntetendő esetek nem zavartak meg.

A magyar és szerb zászló ellen tüntetők közül eddig 5 egyetemi tanuló letartóztatott. A vizsgálat szigoruan folyik.

Bécs, okt. 17. (Ered. táv.) A hivatalos lap mai száma közli az összkormány egy rendeletét, mely a polgári ostromállapotot megszünteti.

Bécs, okt. 17. (Ered. táv.) Lengyel körökben beszélnek, hogy Badenigr. miniszterelnök a képviselőházban tartandó programbeszédében teljesen mellőzni fogja az antiszemitaizmus kérdését, hanem a helyett a mérsékelt pártok összetartására appellál. Badenigr. gróf állítólagos terve a képviselőházat a költségvetés leterjesztése után feloszlalni.

Városi és vidéki hírek.

József Ágost főherceg balesete. Egy tomesvári német lap a múlt napokban azt a feltűnést keltő hírt közölte, hogy József Ágost főherceget nemrég Mármarosban vadászat közben baleset érte, a mennyiben a főherceg egy szarvast üldözvén, futás közben egy fagyókérben megbotlott s elbukva, a fegyverét is elejtette. — A főherceg lábátörést szenvedett s úgy kellett elvinni lakására, a hol egy hétig kellett az ágyat őriznie. E hírt most Brünnből érkezett jelentés megcáfolja. Az örvendetes cáfolat szerint a főherceg nem szenvedett sem szarvas, sem bokacsonttörést, hanem egy meglőtt szarvast üzvén megbotlott és lába meg-rándult egy kicsit, a minek következtében a bokánál meg is dagadt. A főherceg most már teljesen felépült.

Velence ünnepe. Mint lapunk múlt számában említettük, f. hó 15-én avatta fel dr. Steiner Fülöp megyéspüspök a velencei apácázárdát, melyet *Meszlenyi Gyula* szatmári püspök emeltetett szülőföldjén édes anyja, *Meszlenyi Teréz* emlékére, a ki iránt való tekintetből nevezte el az intézetet is *Szent-Teréz növeldének*. A felavatási ünnepélyről a következőket jelenti tudósítónk: Reggeli 8 óra előtt érkezett meg dr. Steiner Fülöp püspök, akit a község határában díszes lovasbandérium fogadott. A község esinosan fel volt díszítve zászlókkal és virágokkal. Nagy néptömeg gyűlt egybe a templom, a zárdá és a plebániálok körül a szomszéd községekből is. A püspök egyenesen a plebániára hajtatott, hol a váli kerület papsága és az egybegyűlt notabilitások várták a főpásztor megérkezését. Itt voltak *Meszlenyi Gyula* püspök, *Zichy Livia* grófné, ifj. *Zichy Nándor* gróf, *Hámon Róbert* szatmári püspöki helytartó, *Festetics Bennó* gróf kir. tanfelügyelő, *Mannsdorf Géza* báró, *Meszlenyi Pál*, *Meszlenyi Bence*, *Meszlenyi Miklós*, *Meszlenyi István* a püspök rokonai, *Borbély Kornél* a pannonhalmi főpáti helyettese stb. A plebániáról 1/9 órakor körmenetben vonult a püspök a templomba, mely körmenetben részt vettek a tűzoltók, az iskolás gyermekek, az apácák *Schwartz* Crescencia társ. főnöknővel, számos fehérbe öltözött kis leány és több ezerre rugó néptömeg. Itt a megyéspüspök a jelenlevő papság segédlete mellett esendes szentmisét mondott, azután ismét körmenettel *Meszlenyi* püspökkel együtt átvonult a gazdagon feldíszített zárdához, melyben első sorban is a házi kápolnát áldotta meg, azután az apácák lakosztályát és végre az ovodát és iskolát. A beszentelésnél *Meszlenyi* püspök is együtt végezte az előirt szertartásokat. Ezután az udvaron egybegyűlt néptömeghez szólott először a megyéspüspök, mely beszédében sajtát és hívei háláját tolmácsolta az alapító iránt, azután *Meszlenyi* püspök beszélt el meghatározó módon egy álmát, mely őt a jótékony intézet alapítására serkentette, végül ugyan-csak ő a zárdá esinosa kápolnájában megtartotta az első sz. misét. Ezzel az ünnep egyházi része véget ért. Később itt a zárdahelyiségben fogadta a szatmári püspök a velencei egyházközség és a képviselőtestület küldöttségét, a kik köszönetet mondtak a bőkezű püspök jótékonyágáért. *Festetics*

tich Benno gróf tanfelügyelő külön is kifejezte a püspök előtt halálját a létesített műért. Azután Meszlenyi Pál házában fűnyes ebéd volt melyen mintegy 25-en vettek részt. Az első felköszöntőt maga a házigazda mondotta Steiner Fülöp megyéspüspökre. Aztán Steiner püspök a házigazdát és a szatmári püspököt, Meszlenyi püspök id. Zichy Nándor grófot és Steiner Fülöpöt, Steiner püspök Meszlenyi [Beneót és az egész Meszlenyi családot, azután Meszlenyi püspök Festetich grófot és Borbély Kornélt és végre Festetich gróf tanfelügyelő az apácákat éltette. Esti öt óra felé a két püspök a jelenlevők zajos ovációi között Székesfejérvárra hajtatott.

Simor hercegprímás szobra. Budapesten epreskerti művésztelepen a napokban fejezte be Strobl tanár Simor János bíboros-érsek, Székesfejérvár halhatatlan emlékü fiának szobrát, melyet tudvaleg az esztorgomi főszékesegyházi káptalannak, az ő kormányzása alatt kinevezett tagjai készítettek s nemsokára felállítják a bazilikában a Pázmány szobrával szemközt. Strobl szobornőve a Pázmányéhoz hasonló karingben ábrázolja az érseket, fején kapuciummal s kezében a pápai kinevezési bullával. A szobor hátterén felül ker. szent János remek domborművé képe van művésziesen kiforagva, míg annak keretét a hercegprímás életéből merített nevezetesebb domborművek ékesítik, a szobor talapzatán a következő felirással: „Domine dilexi decorum domus tuae!” Az egész mű teljes összhangzásban van a Pázmány szobrával s 30 ezer forintba kerül.

A szatmári püspök Székesfejérvárott. Meszlenyi Gyula szatmári püspök tegnap este a velencei ünnepélyek után dr. Steiner Fülöp megyéspüspök kíséretében városunkba érkezett és a püspöki palotába szállt. A szatmári püspök tegnap délelőtt fogadta a káptalani tisztelgését, később pedig Prifach József pápai praelátust, nagyprépostot, és megtekintette a székesegyházat, a Ferenc-József-nőnevelőt és a szemináriumot, délután pedig visszautazott Velencére.

Női gyorsíró. Budapestről írják lapunknak, hogy a székesfejérvári illetőségű, de a fővárosban lakó Pfann Rózsika kisasszony a gyorsírói vizsgálatot vasárnap a Magyar Gyorsíró-egylet vizsgáló-bizottsága előtt egyhangúlag kitűnő eredménnyel letette.

Városunk az ezredéves kiállításán. Dr. Récsy Viktor pannonhalmi főkönyvtárnok, mint a kormány kiküldöttje, még e hó folyamán városunkba is érkezik, hogy a kiállításra alkalmas művelődéstörténeti tárgyait kismelje.

Dulánszky Nándor pécsi püspök, mint a „P. K.” jelenti, a pécsi egyházmegye javára 83.088 frt. 74 kr. alapítványt tett.

A veszprémi kath. kör megnyitása. A veszprémi kath. kör, mint tudósítónk értesít, e hó 27-én fogják megnyitni nagy ünnepélyesség között. A kör helyisége, mely országzszerre ritkítja párját, áll öt nagy tereméből, melyek kiváló csinnal vannak berendezve, és egy tágas kertből. A házban a püspök és káptalan jótékony-sága folytán a kath. legényegylet is helyet talált. A megnyitás programja már meg lévén állapítva, az a következőképen fog lefolyni: Hornig Károly báró megyéspüspök délelőtt 10 órakor misét mond a székesegyházban, azután fényes menetben az egész vendégsereg a kath. körhöz vonul, melynek új házát ugyancsak a megyés püspök fogja megáldani. Ekkor lesz a disz-

közgyűlés, melyet Zichy Nándor gróf be-széde nyit meg, ezután bankett és este koncert fog tartatni, a hol a székesegyházi ének és zenekar is közreműködik. Az ünne-pély igen fényesnek ígérkezik. — Ott lesz számos notabilitás és Veszprém megye színe-java.

A székesfejérvári honvéd önkéntesek. Az 5. honvédségi kerület itteni önkén-tes iskolájának eddig 58 növendéke van, kik közül a múlt szombatn megtartott felülvizsgálatnál hetet elbocsátottak. Nagy örömet okozott a városban a hír, hogy Székesfejérvár új-évtől kezdve honvéd zenekart kap. Már is hozzáálltak a zenekar szervezéséhez és gondoskodni fognak arról, hogy itt megfelelő kere-seje is legyen, nehogy a tiszteket terhelje kizárólag a zenekar fentartása.

Csoór nem fizet. Csoórról írják lapunknak, hogy az ottani községi képviselőtestület e hó 14-én tartott rendes közgyűlésén Fligler György indítványára heves vita után 4 szavazat ellenében kimon-dotta, hogy az állami anyakönyvvezetés költségeit nem viseli. Örömmel vesszük tudomásul ezen tény, mert Csoór képviselő-testülete ezzel nemcsak az egyház ellenes új törvények ellen tiltakozott, hanem a belügyminiszter azon törvénytelen rendelete ellen is, mely az 1886: XXII. te. ellenére egy állami intézmény költségeit a községekre hárítja. Már pedig rendelettel megmásként egy fennálló törvényt, az nem járja alkot-mányos jog államban. Az állami anyakönyv-vezetők zöme a jegyzőkből rekrutálódik, az pedig köztudomásu, hogy a jegyzői karban rendkívül nagy a fluktuáció, olyan nagy, mint egyetlen egy más tisztviselő testület-ben sem. Hogy többet ne említsük, hány-szor történik évenként, hogy aktív jegyzőt más községben választanak meg jegyzőül. Ezen esetekben nagyon helyesen teszik az illető községek, ha kötelező ígéretet vesznek a pályázó jegyzőtől, hogy megválasztása esetében nem fogja elvállalni az anyakönyv-vezetést. Hasonlóképen járjanak el a közsé-gek tanítóválasztások alkalmával is, külö-nösen ott, a hol az iskola községi. Ehhez joguk van a községeknek, törvényben ki-mondott joguk, melyet semminemű minisz-teri rendelet el nem vehet tőlük. Még csak az kellene, hogy rendeletekkel kormányozzák az országot! Ez az abszolút korszakban megjárta, de alkotmányos korszakban tör-vénytiprás, abszurdum.

Két vőlegény — egy meny-asszony. Hogy milyen félreértésekre és abszurdításokra vezet a polgári „házasság-ról szóló famózus törvény, ahhoz drasztikus illusztrációt nyújt a „Westungarisches Volksblatt”, mely legutóbbi számában a következő furcsa esetet adja elő: „A múlt pénteken este egy bányász jelent meg a brennbergi (Sopronm.) anyakönyvvezetőnél és jelentette, hogy el akar venni egy oda való nőt. Ki írja le az anyakönyvvezető bámulatát, mikor másnap egy másik b. nyász jelent meg nála s ugyanazon nőt jelentette be menyasszonynak! Az anyakönyvvezető természetesen nem tehetett egyebet, mint megkérdezni a két férfinak boldog menyasszonyát. De ez még inkább összebonyolította a dolgot, mert a dupla menyasszony kijelentette, hogy ő neki mindegy, melyik a két kérő közül legyen az ő férje. Döntsön a törvény!” Tehát így fogják fel az új törvényt! Mi csak azon csudálkozunk, hogy a nő nem választotta mind a két férfit.

Katholikus kör Tárnokon. Ör- vendetes hírt közöl velünk tárnoki levelezőnk. Fejérmegye ezen virágzó községében ugya-nis e hó 13-án kath. kör alakult. Az üdvös

mozgalom élén Fülöp István tárnoki ad-minisztrátor áll, kit törekvésében lelkesen támogatnak. Tárnok hithű kath. polgárai. Az alapszabályok legközelebb teljesítenek jóvá hagyás végett az illetékes hatóság révén a belügyminiszterhez. Isten bőséges áldása kísérje az új kath. kört!

Válság a bakony-sárkányi anyakönyvi hivatalban. Bakony-Sárkányról írják nekünk, hogy Sárkány Benedek Géza ottani jegyző és kinevezett állami anyakönyvvezető már az új éra első napjaiban is nagyon kényelmetlennek és terhesnek találta az anyakönyvvezetés dícsé-ségét és hogy a bajon enyhítsen, beadványt terjesztett a főispánhoz, még pedig mind-járt kinevezésekor és alig hogy hivatalát elfoglalta. Előadja a beadványban, hogy Bakony-Sárkányban olyan jegyzői hivatalt vett át, melyet legfeljebb két év alatt lesz képes rendezni s hozni s azért kéri a főispánt, hasson oda, hogy mellője egy jegyzősegédet adjanak, vagy pedig állandó külön anyakönyvvezetőt nevezzenek ki, mert különben kénytelen lesz lemondani. Különben is a kiutal-ványozott fizetésért sem hajlando az anya-könyvek vezetésére. — Ime újabb bizonyítéka azon határtalan könnyelműségnek a melylyel az életbeléptetést foganosították s újabb megerősítése azon számtalanszor hangoztatott aggodalmunknak, hogy a jegy-zők képtelenek lesznek jegyzői teendőik mellett az anyakönyvi teendők is lelkiis-meretesen végezni. Bakony-Sárkány jegy-zőjének első és legfőbb kötelessége az el-hanyagolt állapotban átvett jegyzői hivatalt rendezni, de erre saját kijelentése szer-int csak két év alatt lesz képes. És e mel-lett még lelkiismeretesen kell elvégeznie az anyakönyvvezetés töméntelen bürokratikus munkáját! Belátván ennek lehetetlenségét, segédjegyzőt kér maga mellé. A segédjegy-zőt a község választja. De most felmerül az a kérdés, vajjon kötelese-e a község ál-tala fizetendő erőt adni a jegyző mellé, csak azért, mert a jegyző képtelen megfelelni anyakönyvvezetési kötelességének? Mi erre határozott nemmel felelünk, még pedig ugyanazon érvelés alapján, melylyel „Csoór nem fizet” című mai hírünkben élünk. Minden község, a hol a bakony-sárkányihoz hasonló esetek merülnek fel, jogosan ese-lekszik, ha egyszerűen megtagadja a segéd, vagy másodjegyzői állások megszavazását. A hol a jegyző nem képes elvégezni anya-könyvi teendőit, ott adjon melléje az állam segédet és ne rójjon új és felesleges terhet a községre!

Nem kell a pap áldása! Rácke-vén vasárnap kötötték meg a első polgári házasságot. Kovács Bálint és Huszárk Ilona voltak az összekelők. A polgári kötésnél je-len voltak Földváry Miklos orsz. kép-viselő, főszolgabíró, szolgabíró, járásbíró s a ráckevei zsidóság számos tagja. Az anya-könyvvezető lelkes beszédét mondott, az új házások nem kérték ki az egyház áldását.

Fiáth báró — főkapitány. Már foglalkozunk egyszer, természetesen kellő reveren-ciával, a „Magyarország” azon furcsa hírével, mely szerint a min. osztálytanácsossá kinevezett Scilley Sándor helyébe Fiáth Miklós báró. Fejérmegyének snájdig főispánja fog kinevezetmi fővárosi rendőr-kapitányává. Ugyancsak a „Magyarország” keddi száma újra csalogatja szeretett főispánunkat Budapestre, még pedig a következő sikerült formában:

„A főkapitány kinevezését illetőleg arról értesítünk, hogy a legújabb jelölt erre a fontos pozícióra báró Fiáth. a fejérmegyei főispán. a kinek a kinevezését csak az gátolja, hogy nem találtak számára utódot a néppárti mozgalmak által annyira megzavart megyében.”

Hm! Hm! Hát ez a gonosz néppárt állana utjában Fiáth báró szerencsésének? És nem talál-tak utódot számára „a néppárti mozgalmak által annyira megzavart megyében”? Dehogy nem lehet találni! Hogy messze ne menjünk, mily hallóval forognak a megyeházán Sarközy Aurélt vagy Szalasz-

kyt. Mi a magunk részéről egy percig sem tartoztatjuk Fiáth bárót. Kövesse mindenki szíve vonalait. Egyebekben pedig kérve hisszük, hogy a „Magyarország” ezáltal jól volna informálva.

— Imét a zsidárságok. Több ízben említettük már lapunkban a zsidárságok üzemeit s azon hatalmaskodó eljárásukat, melyet a közönség irányában tanúsítanak. Ha ilyenkor megtörténik, hogy a megsértett tömeg nem épen megengéd módon vesz elégtételt magának, természetesen csak az utóbbit éri a büntetés. Tegnap délelőtt 10 óra tájban Auerbach zsidárságtól állítólag egy ócska kendőt loptak el. Ezért recipiált polgártársunk illetlen szavakkal halmozta el környezetét, mire aztán fiaival és leányával együtt meglehetősen helyben hagyták. Ismételt felhívjuk a kapitányság figyelmét mielőbbi intézkedésre, hogy hasonló botránnyoktól a közönség megóvassék.

— Körözés. A budapesti kir. törvényszék sikkasztás miatt vádolt Halász Lajos csákvári születésű egyén körözését elrendelte. Személyleírása: 39 éves, ref., nős, volt korosztályos, termete magas és erős nyulánk, arcszíne halvány stb. — Kupi József csákvári születésű, volt társaskocsis, kibágási ügyben 6 frt, pénzbüntetésben, behajthatatlanság esetén 1 1/2 napi elzárásban elmarasztalt egyén nyomozását a budapesti I. ker. rendőrkapitányság elrendelte.

— Tulajdonos kerestetik. A kath. legényegylet vasárnap mulatságán történt, hogy az egyik mulatózó ott hagyta kabátját a ruhatárban. Gazdája átveheti Tolnai-utca 4. szám alatt.

— Kerestetnek a „Fejérmegyei Napló” 1894-iki évfolyamának 4., 6. és 23-ik számai, melyek lapunk kiadóhivatalában a szokott áron visszaváratnák. A kik még rendelkeznenek ezen számokkal, kérjük azokat a kiadóhivatalba (Székesfejérvár, Szent-István-tér 1. szám) mielőbb beküldeni.

Irodalom és Művészet.

— Munkálatok, kiadják a budapesti növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolájának 1894/95. évi tagjai. A vaskos és díszesen kiállított kötet fordítási része Cathrein Győző „Der Sozialismus” c. művét tartalmazza. E munka fordításával a derék egyházirodalmi iskola régi s az olvasó közönség által is méltányolt álláspontjához híven a magyar egyházirodalmat a napirenden levő, legégetőbb kérdéseket tárgyaló művel iparkodott gyarapítani. A mű nem foglalkozik behatóbban a társadalmi bajok orvoslásával, hanem főképp az elméleti szocializmust célozza. S teszi ezt oly alapos készséggel, oly elfogulatlansággal, hogy még a Berlinben megjelenő „Der Neue Zeit” c. szocialistikus folyóirat szerint is: „A szerző felfogása a teoretikusokról bármily elégtelen is, mégis előnyösen megkülönbözteti őt a haladópartitaktól, a kik e pontban különösen elfogultaknak mutatkoznak. Marx teóriáját Cathrein jobban adta vissza, mint bárki a haladópartii szocialista-falók közül.” A három év alatt öt kiadást látott mű jesszégének feltüntetésére legyen szabad még azt felemlitenünk, hogy hat nyelvre fordították már le. A magyar fordítók a nehéz szöveg hű és magyaros visszaadásán lelkiismeretesen dolgoztak, s a fordítás így nemcsak tanulságos, hanem élvezetes olvasmányt is nyújt. A kötet második része eredeti dolgozatokat tartalmaz. Az isteni közreműködésről szóló bölcsélet-hittudományi értekezés után néhány költemény következik, végül pedig „IX. Sz. Leo pápa élete és kora” című terjedelmesebb dolgozatban a nevezett nagy pápáról ad kor- és élet-történeti tanul-

mányt, mely e reformator pápának Európa s hazánk történetében is szerepet játszó tevékenységét festsí fő vonásaiban. Ára a kötetnek 2 frt 20 kr.

— Rőptében a nagyvilág körül. Valóságos gyönyörrel vottuk kezünkbe enp-szerű diszmu most beküldött tizenötödik füzetét, mely ép oly változatos és élethű képek sorozata, mint az előzők. Sankta Luciat, Napolynak e regényes részét mutatja be az első fénykép, míg a következő Itália derült ege alól egyszerre a zordon Moszkvába vezet és a Petrovskij palota nagyszerű pompájában gyönyörködhetünk. Most a versaillesi haracterem egyik remek festménye, a rivoli utközvet, majd Sevilla látképe következik, azután tarka sorban a kalkuttai kormányzósági palota, Nasiek, India egyik leg-szentebb városa, a Clive street Calkuttában, egy nilusi kéjesónak, a kairói citadella, Jesói férfiak fényképe, Japánból, a római kapitolium, Achmed szultán mecesetei Konstantinápolyban, La Gauyra Venezuelában, Guanajuato Mexikóban, a Buckingham palota trónterme Londonban és Pensylvania Avenue Washingtonban. Valóban iyi kevés pénzért ily sokat és ily remek kivitelűt még sohasem nyújtottak a közönségnek s így nem esoda, hogy már a magyar kiadásból is 15.000 teljes példány, tehát majd egy negyed millió füzet elfogyott. Ez a füzet is, mint a többi, vidékre küldve 35 kr-ért rendelhető meg az Egyéjertés kiadóhivatalában Budapestben, mely előfizetéseket is elfogad az egész műre 16 füzetre 5 frt 60 krral; 8 füzetre 2 frt 80 krral; 4 füzetre 1 frt 40 krral.

— P. Didon Jézus Krisztus című világhírű művet fordította, dr. Kiss János, a Szent-István-Társulat igazgatója mint nagyszerű diszmuvet oly kiadásban saundekozik közrebocsátani, mely alakját, papírját, illusztrációit és kötését tekintve, magyar könyvpiacunk elsőrangú diszmuveivel egy sora volna állítandó, vallásos tárgyú eddig megjelent diszmuveinket pedig ekkesszre felülmúlndó s melyek ajándék és emléktárgyat is képezhetne. E diszmu alakja 4-edrét, 39/28 emeter. Papírja igen finom, erős és súlyos. Az Úrváozító életének legnevezetesebb mozzanatait ábrázoló legalább 20 illusztrációja gyönyörű papíron, mindegyik külön-külön lapon, a legfinomabb kivitelben előállított photographure. E diszmu nek kirteléhez — a roppant költségek miatt — csak akkor foghat dr. Kiss János, ha kelto szánu előjegyzés biztosítja a vállalkozást. Kér azért minél előbb előjegyzéseket. Aki előjegyztést jelent, a megjelenés esetében köteles a művet elfogadni. Előfizetést egyelőre, míg a mű megjelenése biztosítva nincs, nem kér. A nagy mű ára köve 40 forint, mely összeg havi 2 frtos részletekben is törleszthető. Etlam erga 133 sacra. Az előjegyzések minél előbb, de legkésőbb ez év december végéig eszküzendők, hogy 1896 május 1-re, az ezredéves ünnepszgre és kiállításra megjelenhessenek e szép diszmu, mely a mi Urunk Jézus Krisztus életét tárgyalja és dicsőségét hirdeti. Az előjegyzések dr. Kiss Jánoshoz intézendők, Budapest, IV., Király Pál-utca 13.

— A „Borromaeus” X. évfolyama. Nagy Antal szónyi plébános jelenti a papságnak, hogy a már 9 év óta megjelenő „Borromaeus” c. hitzónoklati folyóirat tulajdonjogát az alapító-tulajdonos, Horváth Lajos, győr-újvárosi plébánosától átvovén, annak jövő ádvnt I. vasárnapjától kezdődő X-ik évfolyama az ő szerkesztése mellett fog totemesen megbízott terjedelmével s új, tetszetős kiállításban tovább megjelenni. A „Borromaeus” hozni fog ugyanis ezután a rondes vasárnapj, ünnepi és alkalmi szentbeszédeken kívül liturgiai beszédeket, homiliákat, rövid oltárbeszédeket, nagybüjt beszéd-sorozatot, keresztelési, egyházkelesí, bérmálási, esketési, szerzetsi, ifjusági s katonai intelmek, ugyszintén a kidolgozott vasárnap-délutáni keresztény tanításokat is, különös tekintettel az új törvények folytán megváltozott helyzetre. Közben-közben, adaléknul választékos erkölcsei példákat és hasonlatokat is hoz a beszédekhez. Szóval, a „Borromaeus” figyelemmel lesz minden helyzet- és alkalomra, melyben és mikor a papnak szólnia kell; miért is a kiszélesült tartalomhoz képest az eddigi 48 iv helyett jövőre körülbelül 60, valamivel kisebb betűkkel is nyomott s igen eszt- kiállítású ivet fog

adni egy év alatt. Munkatársakul a legjelesebb, s többnyire irodalmi névvel is bíró erőket sikerült egy hittudományi tanárok, mint a lelki pásztorok terén működő papság, valamint a szerzetes hitzónokok és katekéták sorából megnyerni, kiknek kiltátsba helyezett szives közreműködése eléggé közeledik e jó multa folyóirat további hasznávehetőszégéről. A „Borromaeus” egyházi cenzura mellett jelenik meg, a mi biztos kezesség tartalmának hit- és erkölcsi tan korrek voltáról. Ára a havi füzetekint mindig leg-alább is két héttel előzetesen közhez jutó folyóiratnak, körülbelül tíz ivnyi szaporulata mellett is, marad a régi: egész évre 4 frt (8 korona), mi tetszész-szerinti részletekben is fizethető. Sacerdotibus pro occasione etiam erga sacra. Az új évfolyam I. füzeté, mely november első napjaiban fog megjelenni, a régi előfizetőknek, ha csak előre másként nem intézkednek, új megrendelés nélkül is megküldetik. A megrendelések a „Borromaeus” szerkesztőségének Ó-Szöny, (posta-hely) címére intézendők.

— A „Zenélő Magyarországot” zongorázó nem nélkülözheti. Valóban olesó és jó méltatlásra mindenkor, s ha valamely vállalat pártolásra érdemes, ugy a „Zenélő Magyarországot” bizonynyal az. Minden hóban 2 terjedelmes hanggyűfuztetet 10—10 oldalal bocsájt ki előfizetőinek olyan tartalommal, hogy mindenki megtalálja benne a neki alkalmasat, s izlésének megfelelőit. Felölleli az irodalom minden ágát s a zene minden válfaját. A most megjelent 20-dik füzet tartalma ez: Csizmadia Ignác „Kerek az én subám alja.” Népdal. Godard híres „Törpék táncá” salondarab. Humperdinck a Janesi és Juliska opera szerzőjének legujabb bájos dala: „Rózsa keringő” s az idei elite bálók táncujdonsága „Pas de quatre” egy új divatu négyes tánc Diamant Leotól. A „Zenélő Magyarországot” előfizetési ára: negyedévre (6 füzet) 1 frt. Egyes szám ára 20 kr. Előfizethető a „Zenélő Magyarországot” kiadóhivatalában Budapest, Csengery-utca 62/a. és minden vidéki könyvkereskedésben.

— Iskola. Ezen egyetemes kath. tanügyi folyóirat legujabb száma tárgyilagosan szól a nevelésre nagyfontosságu azon kérdéstről, hogy hova adják a szülők vidéken tanuló gyermekeiket ellátásra. Bírálatot közöl a revideált kath. tantervről. Szerkesztője Bodnár Gáspár tanár. Előfizetési ára egy évre 2 frt. Megrendelhető Reizer János kiadónál Szatmárott.

— Katholikus Tanügy. Dr. Komlóssy Ferenc tanügyi lapjának most jelent meg a 16-ik száma. A lap élen a bankai tanítói értekezlet elnöki megnyitó beszédét közli. Majd az ovdokában használandó gyermek dalokról értekezik. Különösen érdekes tanügyi szempontból tárca rovata, melyben idéről időre „Paedagógiai esetek” cím alatt apró iskolai történeteket közöl. Megjelen havonként kétszer. Előfizetési ára egy évre 2 frt. Megrendelhető a kiadóhivatalban: Budapest, VI. ker. Szondy-utca 28.

— Előfizetési felhívás. Zalkovics Kálmán munkács egyházmegyei áldozat és malmosi lelkes, „A magyarországi oroszok ethnographiai magánrajza” című művere hirdeti előfizetést. Iró, ki már sokat foglalkozott ezen nép történetének megírásával, kiváló szakértelemmel dolgozta fel az összes, ide vonatkozó adatokat, melyek már csak azért is hitelesek, mert ő maga is e népből való s évek során köztük él. A munka december hóban jelen meg s előfizetési ára 1 frt 20 kr, bérmentve 1 frt 30 kr. Az előfizetéseket Székely és Illés nyomdatulajdonos céghez Ungvárra küldendők.

Közgazdaság.

A kormány agrárpolitikai akciója.

Már több ízben figyelmeztettük a becsületes ellenzéklet a Justh-féle frakció tudvalevőleg nem tartozik ide) embérolje meg magát és szálljon síkra a zsidó-liberális kormánykörökben megindult azon mozgalommal, a mely látszólag az elszegé-

nyedett kisgazdák felszervezését tüzte ki céljával, tényleg azonban csakis az idegen, a mozgó, a zsidó tőkét szolgálja. Irányítottuk a figyelmet a „délmagyarországi paraszt-egylet“-re, melyhez hasonló egyleteknek országszerte való alapítása igen kívánatos volna; a Károlyi Sándor gróf buzgalma folytán már is szépen terjedő kölcsönös hitelszövetkezetekre és arra, hogy különösen magyar és keresztény nagybirtokosaink akadályozzák meg azt, hogy a zsidó földbirtok akár vétel, akár bérlet útján még inkább szaporodjék. Szóval arra utaltunk már több ízben, hogy a magyar pénz és a magyar föld a magyaré maradjon.

Hogy a kormány mily serényen szervezkedik az agrárpolitika terén is, az kitűnik az alábbiakból:

Nádasdy Ferenc gróf meghívása nyomán e hó 13-án értekezlet gyűlt egybe az Első magyar általános biztosító társaság üléstermében abból a célból, hogy Lévy Henrik vezérigazgató főlvévi április hóban nyomtatásban megjelent s egy mezőgazdasági hitelintézet alapítására vonatkozó tervezetét megvitassa és esetleg a terv megvalósítására a cselekvést megkezdje. (Ezt a tervezetet érdeme szerint méltattuk a „Fejérmegyei Nalpo“ szept. 30-iki számában. Szerk.)

Az értekezleten megjelentek: Nádasdy Ferenc gr., Lukács Béla, Károlyi Sándor gr., Tisza István, Hollán Ernő, Széchenyi Emil gr., Lukács Antal, Kornfeld Zsigmond, Korniss Károly gr., László Zsigmond, Lévy Henrik, Gaál Jenő, Vancsó Gyula, Nagy György, Novák József, Bodnár Péter, Szegedy György, Burchardt-Béla-vary Gusztáv, Virág Vince és dr. Lévy József. Irásban jelentették be, hogy az eszme iránt érdeklődnek és megvalósítását pártolják a következők: Wekerle Sándor, Szapáry Gyula gr., ifj. Széchenyi Imre gr., (csak ez a kettő ellenzéki az egész díszes társaságban. A többiek mind liberálisok. Már ez is eléggé jellemzi a mozgalom tulajdonképeni tendenciáját. Szerk.) Pallavicini Ede ögróf, Harkányi Frigyes, Láng Lajos és Gajzágó Salamon.

Az értekezletet összehívó Nádasdy Ferenc gróf előterjesztvén a mezőgazdasági hitelintézet tervének vázlatát, kiemelve, hogy annak főfeladata (?) lenne a mezőgazdák s különösen a kisebb birtokosok hitelszükségletének kielégítése, az anyagi zavarokkal küzdő birtokosok rendezése (1), az agrár-szocialisztikus bajoknak, főleg a kis birtokszerezés megkönnyítésével való enyhítése és a helyi hitelszövetkezet alakításának a Károlyi Sándor gróf által propagált formában való elősegítése. (Egy kis mézes madzagnak is kell lennie!) Az intézet szövetkezeti alapon volna létesítendő.

Hollán Ernő, Lukács Béla és Virág Vince felszólalással adtak kifejezést az általános helyeslésnek, melylyel az előterjesztést az értekezlet fogadta. Hollán Ernő különösen kiemelte, hogy az alapításnál és szervezésnél a földhitelintézet vétség mintául, annál inkább, mert az alapítandó intézet célja a földhitelintézet áldásos működésének kiterjesztése és folytatása.

Lukács Béla az intézet megalakítását kívánatosnak tartva, indítványozza, hogy az alapszabályok, az ügyrend és a prospektus kidolgozására az értekezlet azonnali bizottságot küldjön ki. Erre a bizottság tagjaivá megválasztották: Lukács Béla, ifj. Széchenyi Imre gróf, Lévy Henrik, Lukács Antal, Kornfeld Zsigmond, Vancsó Gyula, László Zsigmond, Novák József és dr. Lévy József. A bizottság munkálatait a két hét múlva tartandó újabb értekezlet elő fogja terjeszteti, mely újabb értekezlet az intézet végleges megalakítása felől fog határozni.

Kommentárt nem fűzünk ehhez, hanem más alkalommal visszatérünk a tárgyra. Itt

még csak annyit mondunk: A mezőgazdasági válság és a mezőgazdák rendezetlen hitelviszonyai jó ösztönzőül szolgálnak a nagy töke különböző üzletei előmozdítására. A tervezet szerint ez az intézet tulajdonképpen csak a becsületes közvetítő szerepét akarja magára vállalni. Hát ezzel a mezőgazdák baján segítve nincs. Pénzt drága közvetítéssel ma is kapnak drágán, ezen az alakulóban levő intézet annál kevésbé fog segíteni, mervé vett alapitókéje alig lesz üzletviteli költségeinek fedezésére elegendő: a szövetkezeti eszmének a támogatása pedig egymagában bennünket még el nem ragadtat. Az intézet alapszabályai most vannak egy bizottság munkálataiban, mindenestre végleges véleményünk formulázása előtt megvárjuk, hogy az elnök előterjesztésében foglalt feladatokat az intézet miképp óhajtja megvalósítani.

— **A határidőüzlet reformja.** A budapesti börzén mozgalom indult meg a határidőüzlet reformja tárgyában. Nevezetesen a határidőüzletnek azt a nemét akarják korlátozni, a mely csupán árdifferenciákra spekulál. Ismeretes, hogy az árdifferenciális üzlet, a mely nem effektív áruval dolgozik, hanem csupán papírosan való vétel és eladáson alapul, óriási mértékben megszorítja a kínálatot és nyomja a gabona árát. Az üzlet lebonyolításának módja a börzén eddig az volt, hogy a ki határidőre vásárolt vagy eladott, annak üzletét lebonyolítania csak akkor kellett, a mikor a határidő már tényleg bekövetkezett és addig bármilyen volt az árhullámzás, az üzletlebonyolításnál a különbözöt biztosítására az üzér nem volt kötelezhető. Az üzletlebonyolítás ezen módját akarja a börze megszoritani és pedig olyformán, hogy kötelező legyen a kéthetes likvidáció, vagyis, hogy mindenki, a kinek határidőre való szállításra szóló kötése van, köteles legyen minden két hétben a likvidáció napján az esetleges árdifferenciákat megtéríteni. A börzének ezen tervbe vett reformja talán némileg elejét fogja venni azon mesterséges árnyolomásnak, melyet az eddigi differenciális üzlet a buza árára gyakorolt a határidőüzletben kifejtett óriási spekuláció folytán; de ugy hisszük, hogy lényeges kihatással ezen intézkedés nem bír. Ezen reformra a börze ugy látszik csak azon kényszerítő körülmény hatása alatt határozta el magát, hogy azon ódiumot, mely ellene minden oldalról nyilvánul, ezen szemfényvesztő intézkedése által valamiképen ellensúlyozza, a mely intézkedés pedig távolról sem elégítheti ki a gazdákat és azon kell lennünk, hogy a kormány azon nagyszabású börze reform-akciót, melyet nemcsak a tavaszi orsz. gazdakongresszus, hanem mi is már több ízben keresztülvienőnek jeleztük, mielőbb foganatosítsa. (c)

— **Néptanítók és a mezőgazdasági statisztika.** Győr város mezőgazdasági bizottsága most foglalkozik a mezőgazdasági statisztika összedállításával. A bizottságnak nagy fejtörést okozott, hogy kik bizassanak meg az adatok gyűjtésével, mert erre a tisztségre nem találtak vállaltot. Végre érintkezésbe lépett a tanítókkal, a kik díjazás mellett elvállalták az adatok gyűjtését. Mint-hogy pedig ez a munka hosszabb ideig tart, a város polgármestere — az utasítás szerint — előterjesztést tett a miniszternek, hogy mindaddig, míg a tanítók az összeírásai munkát el nem végezték, az iskolákban az előadások szüneteljenek. Gyönyörűséges állapot! Tehát a népköztudásnak szünetelnie kell, mert a tanító uraknak mellőkövedelem kínálkozott. Győr-megyében ugy látszik, még az intelligencia sem lelkesedik nagyon a Fejérmegyei gróf földmívelésügyi politikájért s egyáltalában a kormányért, mert különben bizonyára akadtak volna a tanítókon kívül is alkalmas erők. A tanítókat pedig Mensch für Allesnek használják: mezőgazdasági statisztikusnak, anyakönyvvezetőnek és mellékesen még tanítónak is.

— **Ledebur és az agrárpolitika.** A csehországi gazdák a múlt napokban tömegesen látogatott gyűlést tartottak, melyen kevés eltéréssel ugyanazon gazdasági elveket proklamáltak, mint minálunk az O. M. G. E. A gyűlés üdvözlő táviratot intézett Ledebur gróf új osztrák földmívelésügyi miniszterhez, a ki erre sietett megköszönni az üdvözlőt, biztosítván a gazdákat arról, hogy szerencsésnek fogja érezni magát, ha csak egy részét is keresztül fogja vinni azon programnak, melyet Aussigban elfogadtak. Boldog gazdák ott tul a Lajthán. Ti föl tudatokat fedezni egy minisztert, ki nem szégyenli, hogy veletek érez, a kiben van nem csupán meggyőződés, hanem ambíció is annak megvalósítására. A kit nem szűdít el a plutokrácia lárma, a zsoldjában álló lapok támadásai. Emlékezzünk csak arra, mint viselkedett Festich gróf a magyar gazdakongresszussal szemben és rögton előttünk fog állani az a távoltság, a mely bennünket az osztrák állapotoktól elválaszt, az a szomorú valóság, hogy Magyarország földmívelési minisztere megtagadta a közösséget, a magyar gazdák törekvéseivel és azt hiszi, hogy mégis joga van helyén ülni.

— **A szőlők rekonstruálása.** A képviselőházban már többször szóba jött, hogy a szőlőtermő vidékek, melyek a filloxera pusztítása miatt tönkrementek, állami segítséggel részben rendezendők. Mindaddig azonban edes kevés történt a szőlővidék rekonstruálása érdekében. Most az agrárbank határozta el magát, hogy harminc millió forintot hitelben részesíti a szőlőtermelőket (mennyi kamatra?) ha az államtól 10,000,000 frtet kap kamatmentes kölcsönkép. A bank évek után fogja a kölcsönt az államnak visszatéríteni. A földmívelésügyi miniszter a bankkal ez ügyben már huzamos ideje tárgyal és valószínű, hogy a tárgyalások legközelebb eredményre vezetnek.

— **Fejérmegye és a millenium.** Fejérmegye kiváltképen gazdaságilag lesz képviselve a milleniumon s különösen az állatkiállítás fogja gazdagítani egy pompás lovat, mint szarvasmarháival. Kiállítanak egy fejérmegyei parasztfogatot is.

Szerkesztői üzenetek.

Nagyon kérjük katolikus hit-rokonainkat, hogy csak olyan lapokra adják pénzüket, amelyek katolikus meggyőződésünket tisztelik. Ne támogassuk bűnrészességgel a zsidó sajtót, amely garasainkból palotákat emel-tet, de uton-utfélen pellengetre állítja hitünket és arcul veri katolikus hit-elveinket.

Telefon-iroda 51. sz. Telefon-raktár 69. sz.

Bernstein és Káldor

tüzifa, kőszén és pirszén (Coax) raktára a vasuti indóház mellett.

A közlő téli időnyre van szerencsénk
tüzifa, kőszén és pirszén (Coax)

raktárunkat ajánlani.

Porosz szén és Coax kívánatra 50 kilós zsákokban szállítatik

Tisztelettel

Bernstein és Káldor.

Van

utánzott „TOKAJI COGNAC». Ezek ugyan nagyon olcsók, de ép oly rosszak és így még a legkisebb összeget sem érik meg. — Ezen értéktelen utánzatok könnyen felismerhetők, mert

1) nem az egyedüli és csakis Tokajban létező

ELSŐ TOKAJI COGNACGYÁRBÓL származnak,

2) ezen **TOKAJ VÁROS CZIMEREVEL** nincsenek

ellátva:

BEJEGYZETT
AZ ELSŐ TOKAJI

TOKAJBAN.

VÉDJEGYE
COGNAC GYÁRNAK

Valódi csakis

TOKAJI COGNAC

TOKAJ VÁROS CZIMERÉVEL

az

ELSŐ TOKAJI COGNACGYÁRBÓL, TOKAJBAN

a mely 1893/94. évben, mint hiteles közjegyzői okirat bizonyítja

725130 liter bort használt fel.

A fenti eredeti Tokaji Cognac kapható:

Ács Albert ur gyógyszerárában,	Kovács Pál	urnál,
Berényi Mór urnál,	Molnár Adolf	"
Deutsch A. F.	Piský László	"
Destek Adolf "	Róth Bertalan	"
Hoffmann Lajos "	Reitmann Ignác	"
Imrich Viktor ur gyógyszerárában,	Schwarz S.	"
Karl József és Fia uraknál,	Reinitz Lépót	"

Ifj. Tógl Gyula urnál.

Helyi ügynök: BERGMANN és FIA cég.

Ifj. HAGGENMACHER HENRIK budafoki sörfőződe

tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy a fenálló székesfejérvári
sörraktárt f. é. okt. 15-étől kezdve fazekas-utca 3. sz., a
Lichtneckert-házzal szemben saját kezelésbe veszi s közkedvelt hitűnő
minőségű gyártmányait, úgymint:

Márciusi, Király, Szalon á la Pilsen, Bajor-sört stb.
hordókban és palackokban

a t. vendéglős urak rendelkezésére bocsátja.

Nyomatott Márián György könyv- és műnyomdája gyorsajtóin Székesfejérvárott.

Vasuti új menetrend.

Érvényes 1895. szeptember hó 16-ától.

Székesfejérvárról Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 6 ó. 29 p.
Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 16 p.
Dél előtt 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul
Budapestre érkezik 10 ó. 9 p.
Délután 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 4 ó. 31 p.
Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 12 p. este.

Budapestről Székesfejérvár felé:

Reggel 7 ó. 5 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 16 p.
Délbe 2 ó. 25 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 27 p.
Délután 5 ó. 25 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 7 ó. 39 p.
Este 7 ó. 45 p. gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 10 p.
Este 9 ó. 25 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 11 ó. 33 p. éjjel.
Kelenföldről Győr felé reggel 8 ó. 40 p.
Kelenföldről Pécs felé reggel 8 ó. 30 p.

Székesfejérvárról Uj-Szöny felé:

Dél előtt 10 ó. teherv. szem. száll. indul
Uj-Szönyre érkezik 2 ó. 46 p.
Este 9 ó. 32 p. személyvonat indul
Uj-Szönybe érkezik 12 ó. 41 p. éjjel.

Uj-Szönyből Székesfejérvár felé:

Reggel 3 ó. 41 p. teherv. szem. száll. indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 22 p.
Dél előtt 11 ó. 27 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 2 ó. 26 p. d. u.

Székesfejérvárról Nagy-Kanizsa felé:

Dél előtt 9 ó. 26 p. személyvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 1 ó. 39 p. d. u.
Délután 4 ó. 33 p. vegyesvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 8 ó. 44 p.
Este 9 ó. 17 p. gyorsvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 12 ó. 10 p.
Éjjel 11 ó. 43 p. indul
Nagy-Kanizsára érkezik 3 ó. 52 p. reggel.

Nagy-Kanizsáról Székesfejérvár felé:

Reggel 5 ó. 47 p. gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 39 p.
Reggel 10 ó. 0 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 2 ó. 10 p.
Délután 2 ó. 0 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. este.
Éjjel 12 ó. 15 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 16 p. reggel.

Székesfejérvárról Veszprém felé:

Dél előtt 9 ó. 34 p. személyvonat indul
Veszprémbe érkezik 10 ó. 59 p.
Kis-Czellbe érkezik 1 ó. 17 p.
Délután 1 ó. 35 p. indul
Veszprémbe érkezik 3 ó. 40 p.
Kis-Czellbe érkezik 6 ó. 36 p. este.
Este 9 ó. 27 p. vegyesvonat indul
Veszprémbe érkezik 11 ó. éjjel.

Veszprémből Székesfejérvár felé:

Reggel 4 ó. 19 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. 0 p.
Dél előtt 7 ó. 3 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 30 p.
Délután 4 ó. 43 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 5 ó. 35 p.